

SU KNYGOMIS IR KNYGAS SKAITANČIAIS

MANO GYVENIMAS

Genovaitė Mačiūtė, Birštono viešosios bibliotekos bibliografe, 2016 m.

Šviesiam Stasės Kašelionytės ir Juozo Palionio atminimui

Ne tik pagarba seniems žmonėms gar-
sėjančioje Japonijoje, bet ir mūsų tau-
toje buvo įprasta gerbti ir vertinti vy-
resnį, ilgiau gyvenusį, daugiau žinantį,
išmintingesnį. Gal ir perskaitytos kny-
gos prisidėjo prie to, kad vis labiau
džiaugiuosi, didžiuojuosi jau nueinan-
čia tėvų karta ir vis dažniau randu, už
ką jai padėkoti.

Iš tėvų kartos – ir moterys, padėjusios
pamatus Birštono viešajai bibliotekai ir
išugdžiusios šviesių žmonių, ne tik skai-
tančių, bet ir rašančių, leidžiančių kny-
gas: buvusi vedėja Marcelė Jonuškienė,
bibliotekininkės Anelė Aleksonytė ir
šviesaus atminimo Stasė Kašelionytė. Jų
darbo metais Prienų rajone ir Birštone
ėjo tik vienas laikraštis „Naujas gyveni-
mas“ (iš dviejų lapų), todėl netenka ste-
bėtis, kad jame neatsirasdavo vietos ir be-
veik nebuvo rašoma nei apie biblioteką,
nei apie jos veiklą.

Marcelė Jonuškienė tuometinėje Biršto-
no apylinkės bibliotekoje pradėjo dirbti
1953 metais. Keturiasdešimt penkerius
metus išdirbusiai Anei Aleksonytei ir
beveik keturis dešimtmečius skaityto-
jams – kurorto gyventojams ir poilsiau-
tojams – atidavusiai Stasei Kašelionytei
Birštono viešoji biblioteka buvo vienin-
telė jų darbo vieta.

Tos trys „pamatinės“ bibliotekos mote-
rys – skirtingos, bet, atsisukus į Birštono
viešosios bibliotekos praeitį, į XX am-
žiaus šeštąjį, septintąjį dešimtmečius ir
į vėlesnius metus, pirmiausia iškyla jų
paveikslas.

Nuo 1960-ųjų abonemente dirbusiai
Stasei Kašelionytei skaitytojai ir kny-
gos buvo visas gyvenimas. Giliai atmin-
tin įstrigo krūvą naujų knygų po darbo
namo besinėšančios Stasės pasakymas:
„Turiu perskaityti, reikia žinoti, skaity-
tojai juk klaus, negerai, jei neturėsiu, ką
atsakyti.“ Sovietmečiu daug kas studija-
vo neakivaizdžiai, žmonėms prireikdavo
ir mokslinės literatūros – turbūt dar yra
prisimenančių, kad iš Kauno apskrities
viešosios bibliotekos Stasė ir pati yra ne
kartą parvežusi reikalingą knygą. Pažinusi
ir mylėjusi savo skaitytojus, ji visada ras-
davo, ką tinkamiausio pasiūlyti. Gražus
tas darbas abonemente – dalinti knygas.
Kaip išmintį ir šviesą, kaip viltį. Žmonės
vertino bibliotekininkės atsidavimą savo
darbui, jos žinias, atidumą skaitytojams
ir dažniausiai ją vadindavo Stasele. Dar
ir dabar koks nuo vaikystės biblioteko-
je besilankantis ir skaitantis birštoniškis,
paprastės patarimo, kokią knygą pasirink-
ti, prisimena: „Staselė labai gerų knygų
pasiūlydavo.“

Anelė Aleksonytė Birštono biblioteko-
je pradėjo dirbti 1960 metais, baigusi
Kultūros-švietimo technikumą ir įgijusi

aukšto lygio bibliotekininkystės žinių. Pati turėjau ne vieną progą pasidžiaugti Anelės profesionalumu. Dar ir šiandieną praverčia kraštotyros kartotekos kotelėse jos surinktos žinios apie Birštoną, nusipelnčius kurorto gyventojus ir garbius svečius. Ji pirmoji pradėjo kataloguoti bibliotekos knygas. Vėliau visoje Lietuvoje garsėjo jos tvarkoma fonoteka (Birštone vykdavo fonotekų darbuotojų seminariai), kurioje buvo sukaupia ir susisteminta daug vertingų plokštelių. Tuomet netrūko norinčių klausytis muzikos. Per savo keturiasdešimt penkerius metus bibliotekoje Anelė dirbo ir skaitykloje, ir abonemente. 1998-aisiais, minint bibliotekos veiklos 50-metį, ji rašė: „Birštono bibliotekoje, vienintelėje darbovietėje, prabėgo gražiausi mano gyvenimo metai. Dėkoju likimui už galimybę sutikti įdomių, išsilavinusių skaitytojų. Dalis jų, galima sakyti, užaugo mano akyse ir šiandien bibliotekoje lankosi su savo vaikais. Dėkui jums, mano skaitytojai – nyku bibliotekoje būtų be jūsų.“ Taip jau yra, kad, jei nuoširdžiai ir su meile dalini, pats gauni su kaupu ir jautiesi dėkingas. Visai neseniai iš užsienio sugrįžęs buvęs bibliotekos skaitytojas viltinai paklausė: gal Anelė dar tebedirba? Nebedirba, bet bibliotekos neaplenkia, ateina jau kaip skaitytoja, o ją pamatę žmonės, kaip ir anksčiau, klausia, kokią knygą išsirinkti.

Nepamiršta bibliotekos ir buvusi ilgameitė jos vedėja Marcelė Jonuškienė, galima sakyti, tuščioje vietoje kūrusi Birštono biblioteką, ieškojusi mokančių ir norinčių joje dirbti žmonių. Ji susirado, į darbą priėmė ir Stasę Kašelionytę, ir Anelę Aleksonytę. Nors su skaitytojais Marcelė bendravo rečiau nei kitos, bet žmonių buvo ne mažiau gerbiama ir vertinama.

Savo atsiminimuose ji rašo, jog gyveno ir dirbo ne pačiu geriausiu Lietuvai ir jos žmonėms laiku. Sovietmečiu bibliotekai tekdavo visokių, su knygomis ir skaitymu visai nesusijusių užduočių: bibliotekininkės turėdavo net gyvulius surašinėti. Bet vienu ne bibliotekiniu darbu Marcelė džiaugiasi ir dabar: Algirdo, Birutės, Vaižganto, Vytauto gatvėse tebeauga ir tebežaliuoja jau dangų siekiantys medžiai, bibliotekos darbuotojų pasodinti miesto gražinimo talkose.

Ne be vedėjos pastangų Birštono biblioteka turėjo geros ir profesionaliai dirbančios bibliotekos vardą, buvo mėgstama ir vertinama tiek gyventojų, tiek kurorto svečių. O pastarųjų čia netrūkdavo. Ypač apsiskaitę, išsilavinę ir pasitempti skatinę poilsiautojai atvažiuodavo iš Sankt Peterburgo. Juos prisiminus reikėtų paminėti ir ne vieną dešimtmetį bibliotekoje dirbusią Mariją Džervienę, kurią Marcelė Jonuškienė į Birštoną pasikvietė iš Prienų. Stiprių ūkininkų duktė užaugo tremtyje, ten baigė mokyklą, todėl nenustabu, kad rusų kalba jai tapo sava. Džiaugdavosi kurorto svečiai bibliotekos skaitytojai, radę rusiškai daug skaitančią ir noriai su jais bendraujančią darbuotoją.

1989-aisiais, baigusi savo darbinę veiklą, Marcelė linkėjo sėkmingo gyvenimo bibliotekai, joje dirbantiems bei čia besilankantiems žmonėms ir džiaugėsi, kad antraisiais namais tapusios bibliotekos vairą perduoda į geras ir patikimas Alienos Jaskūnienės rankas.

Tikiu, kad ne vien mane šildo ir stiprina buvusios vedėjos išmintis, tikėjimas, jog visiems užtenka vietos po saule, ir jos nuoširdus noras pasidžiaugti su kitais.

Neseniai išgirdusi japonų patarlę, kad gilios upės teka tyliai, garsiai šniokščia tik tos, kurios paviršiuje, pamaniau, jog tai – apie Marcelę Jonuškienę.

Kalbėdama apie „pamatinės“ Birštono bibliotekos moteris, negaliu nutylėti Zuzanos Volkovaitės, dirbančios vieną pačių svarbiausių ir atsakingiausių darbų – ji keturiasdešimt penkerius metus komplektuoja bibliotekos fondą. Mėgsta ir išmano savo profesiją. Nė viena kita darbuotoja nėra paėmusi į rankas kiekvienos bibliotekos knygos. Ne tik paėmusi, daug ir perskaičiusi, galinti patarti.

Kai galvoju apie savo tėvų kartą, negaliu atsistebėti, kiek daug jie žinojo, mokėjo ir be interneto, ir be to „visažinio“ *Google*. Gal tam ir duotas gyvenimas, kad suvoktum, jog ne su tavimi pasaulis prasidėjo ir kad toli nenuėisi nevertindamas kitų, gyvenusių prieš tave, savo meile, savo žiniomis ir savo tikėjimu tave auginusių.

Matyt, tą tiesą buvo gerai supratęs ir šviesaus atminimo Juozas Palionis, savo krašto žmonių gyvenimus skubėjęs sudėti į knygas, rėmęs jų leidybą. Tai jis 2007-ųjų gruody, dovanodamas pirmąją „Prienų krašto šviesuolių“ knygą, apgalvestavo, kad liko neaprašytos „jo“ bibliotekininkės: Anelė Aleksonytė, Marcelė Jonuškienė ir Stasė Kašelionytė. Mat mokydamasis Birštono vidurinėje mokykloje Juozas Palionis lankydavosi kurorto viešojoje bibliotekoje.

Tinkamesnės progos prisiminti Juozo Palionio bibliotekininkės nei tėvo darbų ir idėjų tęsėjo Seimo nario Andriaus Palionio Bibliotekų metams sumanytas projektas „Knygoje – mano gimtinė, knygoje mano šalis“ ir nesugalvosi.

Dėkui knygai ir knygą dalijančioms rankoms. Ir išėję, ir išėjusiųjų nepamiršę, dar tebeskaitantys – visi sugrįžtame prie knygos. Ji daug ko moko. Moko ir padėkoti.

„Gyvenimas – šulinio svirtis...“ (J. Palionis)

Birštono viešosios bibliotekos atidarymo po renovacijos iškilnių akimirka. Iš kairės: ilgametis Birštono sav. meras A. S. Zenkevičius, bibliotekos direktorė A. Jaskūnienė, Seimo narys J. Palionis, 2006 m. lapkričio 8 d.